

MEERJAREN-PARKPLAN LANDGOED BACKERSHAGEN WASSENAAR

INHOUDENDE TE NEMEN HERSTEL- en BEHEERMAATREGELEN

BETREFFENDE DE PARKVAKKEN B, C, D, E.

(Uitvoertermijn 2013-2018)

Februari 2013

SAMENVATTING

In 2009 zijn door bureau Oldenburgers Historische Tuinen twee rapporten opgesteld met betrekking tot onderzoek, beheer en herstel van het historische park van Backershagen, eigendom van de V.v.E. Landgoed Backershagen.

Het eigendom is daartoe in vijf vakken verdeeld (A, B, C, D en E) en voor ieder van deze vakken is nu een herstelplan opgesteld. Vak A is in 2010 door de gemeente goedgekeurd. In dit rapport volgen de herstelplannen voor de vakken B, C, D en E.

Voor tot de herstelmaatregelen over te gaan, wordt eerst ingegaan op het beleid (toekomstvisie) en de algemene maatregelen. Daarna wordt nader ingegaan op het beleid en de maatregelen die per vak genomen dienen te worden.

Zoals door de gemeente aangegeven, worden per vak de huidige situatie, het toekomstbeeld en een herstelplan aangegeven, soms aangevuld met enige foto's van het huidige beeld. Alle herstelplannen zijn opgesteld met inachtneming van de Monumentenwet 1988. Zij zullen geen schade of wijziging toebrengen aan de (cultuur)historische structuren en de waarde van het landgoed. De laatste VTA-controle d.d. december 2013 inzake de boomveiligheid is ook in dit rapport verwerkt.

Tot slot is een kort lijstje opgenomen van de nieuw aan te planten bomen.

INLEIDING

Het voorliggende rapport heeft enige uitleg over vorm en inhoud.

Voordat we verder ingaan op de beheermaatregelen geven we eerst een overzicht van wat voorafging. De voorgestelde maatregelen zijn gebaseerd op de volgende rapporten, adviezen en de eerdere ontvangen vergunning.

2009-1. Rapport-1. Adviesbureau Oldenburgers Historische Tuinen, getiteld:
Landgoed Backershagen: toekomstbeeld en advies m.b.t. parkherstel

De aanleiding voor het opmaken van dit adviesrapport is de vraag van de VVE Landgoed Backershagen hoe in de toekomst met het park, dat het wooncomplex omringt, om te gaan, mede gelet op de geschiedenis van Park Backershagen en haar betekenis voor de cultuurhistorie.

Hierin staat verwoord, uitgaande van de historische achtergrond van het landgoed: Wij geven hieronder aan in welke volgorde de vakken volgens ons aangepakt zouden kunnen worden. Per vak is door ons de maatregel met de hoogste prioriteit bovenaan gezet. Naast de uitvoering per vak kunnen het bestuur en de tuincommissie van het wooncomplex natuurlijk altijd zelf per vak beslissen -na instructie van een expert – geblesse bomen te kappen, prachtframboos te verwijderen (trekken of bosmaaier), dood hout te verwijderen, liggende bomen op te ruimen, scheve bomen om te zagen.

1. Vak A, omdat dit vak het visitekaartje is van het park.
2. Vak B, omdat hier, voor men tot actie overgaat, advies van een boomexpert gewenst is (volgens ons beginnen een aantal bomen slecht te worden, te zien aan de kale toppen in de winter) en omdat dit kleine vak ook wel geschikt is voor het bestuur en de tuincommissie, om mee te beginnen, om ervaring mee op te doen, en omdat dit vak gemakkelijk te onderhouden is.
3. Vak C, omdat dit een vak is dat geschikt is om te gebruiken voor feesten en partijen en een balspel voor (klein)kinderen en dus ook niet al te lang uitstel verdient. Verder kunnen het bestuur en de tuincommissie, indien Vak B klaar is, ook intussen aan dit vak beginnen en dit blijven onderhouden.
4. Vak E, omdat dit vak er eigenlijk redelijk goed uitziet en dus even uitstel kan verdragen.
5. Vak D, omdat hier binnenin het vak voorlopig (althans wanneer gekozen wordt om het natuurbos met rust te laten) weinig hoeft te gebeuren.

2009-2. Rapport-2. Adviesbureau Oldenburgers Historische Tuinen, getiteld:
Landgoed Backershagen: beheer en herstel.

De aanleiding voor het opmaken van dit beheerrapport is de vraag van de V.V.E. Landgoed Backershagen hoe in de toekomst met het park, dat het wooncomplex omringt om te gaan, mede gelet op de geschiedenis van Park Backershagen en haar betekenis voor de cultuurhistorie, verwoord in rapport 1. In dit rapport worden adviezen en herstel- en beheermaatregelen voor de parkdelen A, B, C, D, en E gegeven, begeleid door kaartjes.

28 juli 2009. Verzoek om vergunning tot herstel / wijziging van vak 'A' (het entreeterrein van landgoed Backershagen aan de Backershagenlaan) ingediend door de heer S. P. Visser, namens V.v.E. Landgoed Backershagen, als bedoeld in artikel 11, tweede lid van de monumentenwet 1988, conform ingediend beheerplan, onderdeel uitmakende van de in het

Rijksregister van beschermde monumenten onder nr. 530246 opgenomen landgoed Backershagen, Backershagenlaan 34, Wassenaar.

15 maart 2010. Gesprek V.v.E. Backershagen / RCE en Gemeente Wassenaar,
In de personen van de heer S. P. Visser, met vertegenwoordigers van RCE / de dames dr. C.L. van Groningen (specialist parken en tuinen) en drs D. Koper-Mosterd (consulent uitvoering monumentenwet); en gem. Wassenaar, de dames drs U. Hoogzaad en drs C. van der Hoeven (resp. medewerksters 'monumenten' en 'monumentenvergunningen').
Het resultaat van de bijeenkomst was dat plan 'A' werd goedgekeurd en dat werd besloten een nieuw herstel- en beheerplan tegemoet te zien voor de overige vakken. Per vak zullen daarin beschreven worden 1. huidige situatie; 2. toekomstbeeld (beleid); 3. de herstel- en beheermaatregelen;
dit alles indien nodig voorzien van verduidelijking op kaartjes.

17 maart 2010. Monumentenvergunning tot het wijzigen van het deelvak 'A' verleend (overeenkomstig de bij dit besluit overlegde tekeningen, i.e. bomenkaart en herstel- en beheerplan vak 'A'), onder bepaalde voorwaarde, en wel dat in de volgende planfasen het herstel- en beheerplan en de deelplannen volgens een bepaalde duidelijke opzet worden ingediend (zie de punten 1, 2 en 3 in het gesprek overeen gekomen en daartoe, ter bespoediging van de voortgang van het plan, vooraf aan de indiening van de overige planfasen, overleg plaats vindt met de gemeente Wassenaar en RCE.

April 2010. Meerjaren-parkplan 2010-2018 voor achterstallig onderhoud in het park van Appartementencomplex Landgoed Backershagen. (Ingekomen bij gemeente afd. Primair proces 15 april 2010; Bijlage behoort bij besluit d.d. 15 februari 2011, no. 2010/0145/24).

Voorjaar 2013. Voorliggende deelplannen B, C, D, E. zijn opgesteld.

Deze plannen zijn tot stand gekomen, kennende:

- de Monumentenwet 1988, artikel 11:

verboden te beschadigen, vernielen, af te breken. Verstoren, verplaatsen, in enig opzicht te wijzigen, te herstellen of (het park) te gebruiken, waardoor het wordt ontsierd in of in gevaar wordt gebracht.

- de Monumentenwet 1988, artikel 16:

bij ministeriële regeling te bepalen gevallen waarbij B&W een aanvraag voor vergunning moeten voorleggen aan de minister (Regeling van de minister nr. 2667, d.d. 30-12-2008, m.b.t. artikel 16). B&W vragen toestemming aan de minister wanneer er sprake is van:

- afbreken, ingrijpend wijzigen, reconstrueren, geven van nieuwe bestemming (beperkt tot vergunning aanvragen die de monumentale waarden van een beschermd monument wezenlijk raken, bijv. t.a.v. parken de wijziging van de padenstructuur van een beschermd historische parkaanleg).

Artikel 2 c van deze Regeling verluit t.a.v. reconstructie van een beschermd monument: niet gewenst in geval van terugbrengen van een eerdere staat van een parkaanleg. De laatste parkaanleg van Landgoed Backershagen is van 1986, onwetend de parkstructuren die nog aanwezig waren uit eerdere periodes.

Wat betreft het terrein in eigendom van de V.v.E. Landgoed Backershagen praten we over de volgende monumentale cultuurhistorische parkonderdelen:

a) vijver, mogelijk ontworpen door J.D. Zocher jr., gebruik makende van een barokke vijver;

b) een stenen muur; c) één grensmaal; d) enkele oude lindebomen; e) de Springerbeek.

De V.v.E. is niet voornemens hier iets aan te veranderen.

Hiermee is duidelijk gemaakt dat alle voorgestelde maatregelen voor de vakken B, C, D, en E vallen onder de begrippen 'herstel' en 'achterstallig onderhoud'.

Het terrein van Landgoed Backershagen (d.w.z. het eigendom van het appartementencomplex) is ingedeeld in vijf onderhoud- en beheervakken, A, B, C, D, en E. Dit beheerplan behandelt de vakken B, C, D, en E. (zie plattegrond volgende pagina).

Toegang tot wooncomplex en binnentuin.

Open (beuken)parkbos annex gazon tegenover oostelijke (linker) woonvleugel.

Gemengd parkbos en parkweide tussen Zochervijver, scheidingsloot en hoofdwas.

Bosvak op voormalige moestuin, in zuidelijke hoek van het terrein, begrensd door pad tussen vm. moestuin en gemengd parkbos E.

Gemengd parkbos zuidwestelijk ('rechts' van) het hoofdhuis en westelijke woonvleugel.

Uit de Redengevende omschrijving van RCE en uit het OHT-rapport Landgoed Backershagen. Toekomstbeeld en advies m.b.t. parkherstel (2009) van bureau Oldenburgers Historische Tuinen komt naar voren dat de volgende elementen in de parkdelen B, C, D, en E van cultuurhistorische waarde zijn:

De zichtrelaties tussen het terrein van de Vereniging van Eigenaren en de daaromheen gelegen delen van de historische buitenplaats Backershagen, die een zodanig visueel beeld scheppen alsof de buitenplaats Backershagen nog in stand is.

Het middeleeuwse stelsel van weteringen en de daarvan afgeleide watergangen

18de-eeuwse tuinmuur in Vak C

Het 19de-eeuwse pad dat de scheiding vormt tussen de vakken D en E

De 19de-eeuwse landschappelijke spiegelvijver, waarschijnlijk vorm gegeven door J. D. Zocher jr., uitgaande van een voormalige rechthoekige visvijver en een barokke waterkom in vak B

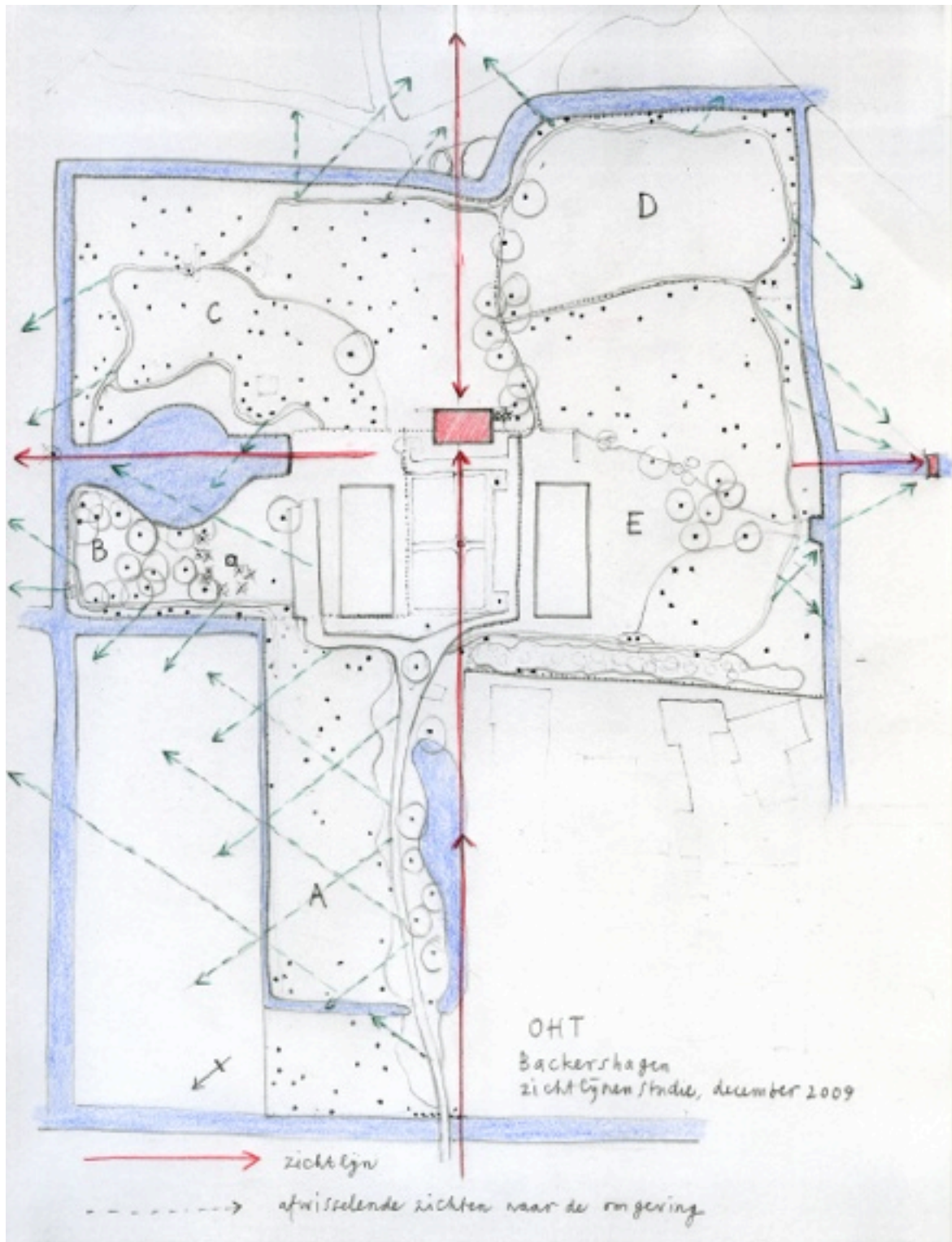
De hardstenen grensmaal met de letters 'B' en 'P' in vak D

Het rapport van adviesbureau Oldenburgers Historische Tuinen zegt wat de beplanting betreft het volgende:

Het huiseiland was in de 18de-eeuw deels beplant met lindes en kastanjes en omgeven door geschoren beukenhagen. De oude lindes aan weerszijden van het huis dateren nog uit deze tijd.

De rechte toegangswaas was vanaf de huidige Rijksstraatweg in de tijd van Clara Elisabeth van der Hagen (voor 1818) beplant met lindes. Drie lindebomen nabij de oude ingang aan de Rijksstraatweg zijn nog aanwezig uit die tijd.

Op Backershagen komen de volgende stinsenplanten voor: crocus, sneeuwkllokje en bosanemoon. Met deze planten dient voorzichtig te worden omgegaan.

Plattegrond Backershagen met vakkenindeling, zichten en hoofdas, noorden beneden (tek. OHT).

HERSTEL- en BEHEERMAATREGELN

De voorgestelde herstel- en beheermaatregelen tonen respect voor de bovengenoemde historische elementen. Met inachtneming van de Monumentenwet 1988 zullen de geplande maatregelen geen schade of wijziging toebrengen aan deze elementen.

Daarnaast wordt in dit herstel- en beheerrapport rekening gehouden met het rapport VTA Controle - Backershagen. Boomveiligheid van bureau Sight Landscaping d.d. 18-12-2012.

Beleid en daarop aansluitende algemene maatregelen

Parkonderhoud, cultuurhistorische maatregelen en nieuwe aanplant kosten veel geld. Het niveau waarop ons bureau wil aansturen is gericht op aansluiting bij het historisch onderhoud en het verkrijgen van een zo historisch mogelijk beeld.

Ook proberen wij tegelijkertijd een zo natuurlijk mogelijk beeld te bereiken. We zullen geen moderne plantvormen en moderne rassen aanbevelen; eventuele nieuwe aanplant zal zoveel mogelijk historisch verantwoord zijn en passen in de tijd van aanleg van desbetreffend vak.

Om bovenstaande reden hebben we het over twee types bos, namelijk parkbos en natuurbos. We zijn niet 'coûte que coûte' vóór het laten liggen van bomen in het bos om de biodiversiteit te bevorderen. We doen dit graag, maar dan op plekken achterin een natuurbos waar het niet opvalt en waar het niet storend is vanuit het huis en vanuit essentiële zichtpunten in het park.

We zijn zelfs vóór het weghalen van bomen (vnl. opschot) en struiken, als er een goede reden voor is (bijvoorbeeld als zichtrelaties gewenst zijn door of op het omringend parkbos; zie herstel en beheer Vak A). Liever op tijd nieuwe bomen aanplanten dan te laat met een gat zitten of onze nazaten met een leeg bos opzadelen.

Dit standpunt wordt trouwens geheel ondersteund door het testament van Clara Elisabeth Backer, die voor Backershagen liet vastleggen dat de bomen die de laatste veertig jaar waren aangeplant en de basis vormden van het nieuwe landschapspark de eerste twintig jaar slechts per gedeelten mochten worden geveld en dan onmiddellijk door nieuwe moesten worden vervangen. Hiermee wilde zij bereiken dat de linden langs de toegangsweg en op het voorplein en daarnaast nog minstens 800 andere bomen bleven staan en niet als (meubel-, en/of brand-, en/of gerief-)hout werden verkocht. Overigens blijkt hieruit ook tegelijkertijd dat het kappen en verkopen van bomen een doodnormale zaak was in de 18de en 19de eeuw. Onze voorgestelde maatregelen zijn mede bepaald door de principes van Clara Elisabeth Backer en haar manier van omgaan met de natuur.

Bij het terugbrengen of restaureren van cultuurhistorische zaken, denken we wat Backershagen betreft aan het herstellen van de verstoorde relatie tussen de huisplaats en omringende parkbospercelen van de vroegere buitenplaats; zichten door het bos weer open maken; de oude moestuinmuur beter zichtbaar maken.

Paden:

De breedte van de paden en de verharding van de paden is afhankelijk van de functie van de paden en die zal dus eerst moeten worden vastgesteld voordat over eventuele upgrading van paden wordt beslist. Tijdens onze bezoeken is niet gebleken dat de paden bovenmate nat waren. De ondergrond van zand neemt het water snel op. Natuurlijk is het mogelijk de paden met halfverharding of schelpen te optimaliseren, maar de huidige (mos-/ bos-) paden hebben een prettige natuurlijke uitstraling, passend op een buitenplaats. Wat men tegenwoordig ook vaak ziet toegepast is een afperking van paden met cortenstaal. Dit lijkt ons niet nodig, en kan altijd nog.

Beschoeiing: wanneer het tijd is om de beschoeiing te vervangen, dan liever dit zo onzichtbaar mogelijk doen (zie bijvoorbeeld de vijver vóór het Huis Clingendael).

De laatste keer dat beschoeiing heeft plaats gevonden was in 2004.

Gazons: in vroeger tijden, toen het gras nog werd kort gehouden met de zeis, werd het gras minder vaak gemaaid dan tegenwoordig in het algemeen het geval is. De kruiden in het gras kregen daardoor meer tijd zich te ontwikkelen. Als men daarvoor kiest, kan men de periode tussen de maaibeurten wat verlengen, maar ook weer niet zo lang dat het gras regelmatig plat gaat liggen natuurlijk. Het maaien gebeurt nu 26 x per jaar. Misschien is het goed eens wat proeven te nemen en te zien hoe de bewoners reageren op een iets langere tussentijdse periode omdat de gazons hierdoor wel een iets natuurlijker uitstraling krijgen. Grasplekken kunnen wanneer de plekken in de zon liggen goed worden ingezaaid, maar zodra de plekken veel schaduw krijgen wordt het moeilijk en zal men dit probleem houden.

Brandnetels: Teken van verstoring van de grond. Deze planten horen niet het beeld van een historische tuin of een historisch buitenplaats te verstoren. Vooral op plekken waar bloemheesters een parkdeel aantrekkelijker moeten maken, is het niet aanlokkelijk brandnetels aan de voet van en tussen deze heesters te zien groeien. Ze zijn gemakkelijk te verwijderen. Meestal, vooral in een zandige ondergrond, zijn ze met een gehandschoeide hand gemakkelijk uit te trekken. Liefst zo spoedig mogelijk in het voorjaar vóór de zaadsetting uittrekken.

Prachtframboos: Zelfde recept. Een tweede oplossing is maaien vóór de bloei, maar deze maatregel is veel minder rigoureuus. Ook kan men chemisch of natuurvriendelijk bestrijden met in het eerste geval Roundup (maar niet aan te raden omdat de naastgelegen planten dan ook dood gaan) en in het tweede geval met TopGun waardoor de planten verdrogen. Maar vaak ziet men andere onkruiden op diezelfde plaats weer terugkomen. Ook niet ideaal dus. Eventueel kan men de uitgetrokken brandnetelkluiten op een achterafplaatsje verzamelen in een kuil, met het doel vlinders aan te trekken.

Kastanjes: Vanwege de huidige bloedingsziekte die op Backershagen is geconstateerd voorlopig geen nieuwe kastanjes aanplanten.

BEHEER- en HERSTELMAATREGELEN PER VAK

Vak B

Zochervijver, deel parkbos en gazon tegenover oostelijke zijvleugel

Links: De oevers van de Zochervijver. Rechts: De beuken in vak D vertonen aan de top niet meer een fijne vertakking. Hieruit kan men concluderen dat hun vitaliteit niet al te best meer is.

Huidige situatie vak B

In dit gedeelte met Zochervijver en ten zuidoosten daarvan aangrenzend bos en gazon is het bestaande ruimtelijk effect voor de bewoners van de oostelijke zijvleugel het belangrijkste. De doorzichten op het water van de scheidingsloten worden thans in het zomerseizoen nog enigszins belemmerd door opschot. De oudere beuken zijn blijkens hun vertakkingen in de top niet al te best meer.

Een van de eerste jonge beuken in het open veld (gezien vanuit de zijvleugel) van deel B heeft geen top en zal niet mooi kunnen uitgroeien. Op hoek van de twee watergangen staat groepje kale elzen zonder top. De dode eik bij het bankje is niet fraai. De toegang tot het bospadje langs de rechte watergang is onduidelijk.

Toekomstbeeld vak B

Op grond van bekende beelden van oevers van vijvers in de 19de eeuw (bijvoorbeeld de prenten van Lutgers) kunnen we aannemen dat de oevers van deze Zochervijver zacht glooiend af dienen te lopen en zo weinig mogelijk door riet en hoge waterplanten dienen te worden verdoezeld. Een zicht op helder en spiegelend water is het beeld dat men hier dient na te streven.

Vanuit het parkgedeelte vragen de scheidingsloten om een vrijer gezicht op het water, afgewisseld door clusters hakhout of een enkele heesterpartij.

Op de topografische kaart van 1853 loopt een smal bospad langs het water van de scheidingsloten naar de Zochervijver. Het is gewenst de loop van dit pad, dat vaag nog aanwezig is, aan te zetten.

Het weidse gazon wordt niet verder ingeplant. Juist de weidsheid zal de ruimte waarborgen.

Herstel- en beheermaatregelen vak B

* Het bosparkgedeelte als park onderhouden, d.w.z. opschot, zaailingen en dood hout verwijderen, prachtframboos verwijderen.

* Het historische bospad langs de watergangen weer zichtbaar maken, bijvoorbeeld door het opbrengen van zand of houtsnippers.

* Het gazongedeelte regelmatig maaien langs de vrijgemaakte oevers van de Zochervijver.

Het gras doormaaien tot locatie waar (nu) het bielzenbakje staat.

* Het bielzenbankje verplaatsen naar het heuveltje in de noordhoek van dit vak (bij de voormalige brug).

* In het gazon sneeuwkllokjes bijplanten zodat hier in de toekomst 's winters een grote witte deken wordt uitgespreid.

* Op den duur en verspreid over een jaar of tien/twintig de oude beuken kappen en inboeten. Veel van deze bomen zijn er slecht aan toe. In dit deel van het park een boomspecialist de vitaliteit van de bomen laten beoordelen.

* Groepje elzen in hoek van watergangen weghalen.

* De dode en de 'kale' eik bij het bankje in de westhoek weghalen (houtopbrengst?) en vervangen door twee nieuwe zomereiken (zie tekening).

* De jonge beuk zonder top vervangen door een rode beuk.

Vak B (tekening OHT)

Bijplanten in vak B

2 zomereiken (*Quercus robur*)

1 rode beuk (*Fagus sylvatica* 'Purpurea')

Vak C

Gemengd parkbos en parkweide tussen zuidelijke oever van Zochervijver, scheidingsloot en hoofdas

Links: Zuidelijke oever van de Zochervijver in het voorjaar; Rechts: Hulstboom in de as van de Zochervijver

Links: watergang tussen het gemeentelijke en het privédeel van landgoed Backershagen

Rechts: Dwergmispel (Cotoneaster) voor de lage muurtjes, te vervangen door een taxushaag die even hoog is als de muurtjes. Ook de coniferen achter het muurtje verwijderen.

Huidige situatie Vak C

Het gemengde bosdeel (met o.m. esdoorns, eiken, enkele zeer oude lindes en kastanjes) tussen de Zochervijver en de watergangen vertoont veel achterstallig onderhoud. Vanaf het pad langs de vijver heeft men in de zomer geen doorzicht op het water en ook het vervolg van de wandeling is zeer besloten. Vak C is 's zomers zeer ontoegankelijk door prachtframboos en opschot.

Aan het eind van het pad, vlak voor de open ('picknick')weide, staat een deel van een oude moestuinmuur met poort. Aan de zuidwestkant van deze muur staat een aantal taxussen op een rij.

Aangrenzend ligt een open weide met beuken en enkele sierperken. De oostelijke bosrand wordt begrensd door eiken, de westelijke door een beuk en enige zeer oude lindes.

Vanuit het gazon achter het hoofdgebouw terugkijkend naar het huis, ziet men aan de linker en rechter zijde muurtjes tegen het hoofdhuis aangebouwd, die worden gecamoufleerd door lage haagjes dwergmispel (Cotoneaster). Achter het muurtje aan de zuidoostkant van het huis zien we een bossage van coniferen, die afbreuk doet aan de strakheid van de achtergevel.

Een watergang vormt de scheiding tussen het V.v.E.-terrein en het gemeente-eigendom. Op de gemeentegrond loopt een wandelpad langs het water.

Aan de zuidoostkant achter het huis staan vier monumentale lindes. Volgens de VTA-controle zijn dit risicobomen.

Toekomstbeeld vak C

Als referentie voor een passend toekomstbeeld in dit deel van het park, hebben wij de prenten van Lutgers weer voor ogen. Deze zijn te combineren met het beeld dat de tegenwoordige bewoners voor ogen staat. Een ruim uitzicht naar alle kanten, een parkachtig bos met zacht glooiende oevers naar het water, en privacy.

De Zochervijver zal waar mogelijk – waar de oevers niet door rododendrons overgroeid worden – ook op de zuidelijke oever een beeld gaan geven van een vijver in de eerste helft van de 19de eeuw, een vijver met zacht glooiende grasoevers en een spiegelend wateroppervlak (zie de prenten van Lutgers). Oeverplanten als gele lissen en lisdodden zien we niet in die tijd afgebeeld. Er is niets tegen om in het voorjaar hier en daar een kleine cluster oeverplanten te handhaven, maar in de 19de eeuw beschouwde men het open zicht op het water belangrijker vanwege de ruimtelijke werking die daardoor wordt geschapen. Ook de picknickweide dient gezien vanuit de tegenwoordige achterzijde van het huis in eerste instantie gewaardeerd te worden vanwege de ruimte, niet vanwege de sierperken. Deze perken zullen op den duur waarschijnlijk vanzelf verdwijnen omdat er onder de beuken te weinig zonlicht is op die plaatsen.

Uit esthetisch oogpunt verdient het onze voorkeur om in de toekomst de dwergmispel- of Cotoneaster-hagen voor de muurtjes aan beide zijden van het hoofdhuis te vervangen door strakke taxushagen, iets hoger dan de muurtjes, en de coniferen achter het muurtje aan de zuidoostkant van het huis weg te halen.

Het bosdeel tussen de Zochervijver en de sloot, die de scheiding vormt met het gemeentepark, zal het beeld krijgen van een halfnatuurlijk bos, waarin oude omgevallen boomstammen kunnen blijven liggen zo lang ze niet echt opvallen vanuit het centrum van de picknickweide. Wel de toegankelijkheid van dit bosvak verbeteren door deels prachtframboos en opschot te verwijderen, en de ‘open gaten’ die in de boombeplanting zijn gevallen aanvullen met nieuwe bomen.

Herstel- en beheermaatregelen vak C

* Zochervijver:

- Beplanting op de zuidoever van de Zochervijver op plaatsen waar dat kan ongeveer een meter terugdringen, zodat weer zicht komt op een zacht glooiende aflopende oever.
- Opschot van berken, esdoorns en elzen binnen de rododendronrand kappen en afvoeren.
- De achterburen voorstellen om de hulst in de as van de Zochervijver te kappen zodat een vrij zicht op het achterliggende weiland ontstaat langs de lengte-as van deze vijver.

* Langs het slingerpad oostelijk van Zochervijver – te beginnen waar het pad langs de zuidelijke oever van de Zochervijver het bos in loopt:

- Aan het begin, links van het pad langs de vijver, blijvend opschot en prachtframboos verwijderen.
- In het bos rechts van het pad in het voorste deel prachtframboos verwijderen, maar taxus en hulst laten staan; in het achterste deel eventueel ook prachtframboos laten staan.
- In het bos rechts van pad in voorste bosdeel twee nieuwe zomereiken planten in het gat tussen de omgevallen linde en het slingerpad.
- In het bos rechts van pad, wanneer dit naar links buigt, op de open plek rechts van het pad een nieuwe zomereik planten;

- In het vervolg van het pad aan de linker kant (aan de kant van de vijver) een nieuwe wintereik planten vóórdát dit pad naar links buigt. Hier staat ook een dikke beuk. Deze vrij maken van hulst en taxus.
- In het centrale bosvak rechts van het pad een beuk aanplanten in veldje waar twee esdoorns langs het pad staan.
- Een nieuwe wintereik aanplanten rechts van het pad, na de T-splitsing, achter een prunus.
- * In het oostelijke vak, links van het pad, tussen scheidingsloten en oude muur
- Op de open plek bij de drie paardenkastanjes, waar het pad naar rechts buigt, twee nieuwe zomereiken planten en hier ook braam en framboos weghalen.
- * Het bosdeel tussen de Zochervijver en de scheidingsloot, achter de oude tuinmuur:
 - als halfnatuurlijk bos onderhouden, d.w.z. opschot van prachtframboos, zaailingen, brandnetels, braam etc. slechts ten dele verwijderen.
 - Op den duur dit bos wat transparanter maken, d.w.z. meer vrij van opschot. Jaarlijks kijken wat nog acceptabel is.
 - Op den duur slechte oude beuken kappen.
- * Watergangen beheren (kappen van opslag) met het doel afwisselende gezichten op het water te krijgen. Langs het water clusters beplanting laten staan. In verband met een wandelpad in het gemeentepark tegenover dit vak C is het aan te bevelen de oeverranden hier tamelijk dicht te houden.
- * Omgeving oude moestuinmuur: van taxusgroep (bij de tuinmuur) de achterste taxus weghalen om de muur meer vrij te stellen. Eventueel oude tuinmuur beplanten met schaduwklimplant aan westzijde zoals Campsis radicans (trompetbloem) of Hedera, beide schaduwplanten.
- * Het nieuwe perk met Hydragea's en Cornus, aan de andere kant van de tuinmuur, grenzend aan de picknickweide, van een meer golvende grenslijn voorzien. (De begrenzing is nu erg recht – wat niet goed past in een landschappelijke parkaanleg).
- * Advies om de omgevallen hulstboom en de oude, bijna dode linde aan oostzijde van hoofdhuis te verwijderen en daarvoor in de plaats een nieuwe linde te plaatsen corresponderend met de lindes aan de westzijde van het huis.
 - Ook de schuinstaande linde vervangen door een nieuwe linde.
- * Vóór de muurtjes die aansluiten aan de achtergevel van het hoofdhuis dwergmispel- of Cotoneasterhagen en de coniferen verwijderen en vervangen door twee taxushagen (iets hoger dan de muurtjes), zodat het beeld wat klassieker wordt en beter past bij het strakke hoofdhuis, corresponderend met de taxushagen bij de ingang van de binnentuin aan de voorkant.
- * De vier lindes aan de zuidoostkant van het huis (nrs. 2, 3, 4 en 5 in het VTA-controlerapport) kappen en vervangen, zo mogelijke door nieuwe lindes van een flink formaat. Ze kunnen ook ingrijpend worden teruggesnoeid, en in de toekomst met zorg 'als monumenten' worden onderhouden, maar daarmee verandert wel de 'habitus', of het natuurlijke aanzien, van de bomen.

Vak C (tekening OHT)

Bijplanten in vak C

- 2 (+ 4) linden (*Tilia x europaea*)
- 5 zomereiken (*Quercus robur*)
- 2 wintereiken (*Quercus petraea*)
- 1 beuk (*Fagus sylvatica*)

Vak D

Bosvak op voormalige moestuin, in zuidelijke hoek van het terrein

Huidige situatie vak D

Op dit deel van het park bevond zich eens, waarschijnlijk al sinds de 17de eeuw, een moestuin en later een tennisbaan en een siertuin, door een muur gescheiden van een moestuin en kassen. Vanaf 1955 is dit deel van het park ernstig verwaarloosd. Het verwaarloosde bos ligt binnen een rondgaand pad, dat gedeeltelijk langs dezelfde watergang loopt als vak C en aan de zuidwest kant van het park zichten biedt op de brug van Wenzel in de verte. Het bos is ondoordringbaar en wordt gedomineerd door veel prachtframboos, opschot van allerlei aard (vuilboom, zwarte els, berk, esdoorn, haagbeuk, lijsterbes), dood hout, dode bomen, scheve bomen etc. Omdat dit vak heel lang moestuin is geweest, zijn er geen oude monumentale bomen in aanwezig. Het pad tussen de vakken D en E vertoont aan de zuidzijde open ruimten. Wel veel vogels waargenomen (specht, houtsnip, ijsvogel).

Links: Te verwijderen opschot en prachtframboos langs het water in vak D

Rechts: Over het pad hangende Thuja in vak D.

Toekomstbeeld vak D

* Ter bevordering van de biodiversiteit is er eerder voor gekozen om in dit meest achteraf gelegen terreindeel het vak binnen het pad als ‘natuurbos’ te beheren, zonder al te veel onderhoud, zodat in vak D zgn. ‘natuurlijke verjonging’ van de vegetatie en het houtbestand plaats kan vinden. Prachtframboos, dood hout, liggende bomen en scheve bomen, zijn hier toegestaan. Men wil het bos binnen de paden die rondom het vak lopen, zoveel mogelijk met rust laten, d.w.z. de natuur zijn gang laten gaan.

* De ‘buitenzijde’ van het pad, vanwaar de wandelaar zicht heeft op de watergangen aan de zuid- en westzijde van het terrein en op het open parkdeel van vak E, zal echter wel als ‘park’ beheerd worden, d.w.z. dat clusters heesters en boomgroepjes afgewisseld worden door open zichten op de watergangen. Dit openhouden van het zicht langs het water geldt met name ook voor de zichten richting de brug van Wenzel in de verte. Zie eerste plattegrond.

* De paden langs het water dienen goed begaanbaar en droog te zijn.

* De kale open ruimten aan de zuidzijde van het pad tussen de vakken D en E beplanten.

Herstel- en beheermaatregelen vak D

*Achter het huis op de grens van gazon en bosrand het opschot terugdringen tot 2 à 3 meter achter de monumentale eiken en beuken. De prachtframboos hier verwijderen en het gazon iets doorzetten richting bos (tot achter rode beuk en eiken). Esdoorn-, vlier- en sneeuwbesopshot in de bosrand tussen eiken en beuken eveneens verwijderen.

* In dit bosperk binnen het pad de natuurlijke verjonging zijn gang laten gaan.

* Wel zichten (afwisseling open en dicht) creëren op de watergangen in de zuidelijke hoek van het terrein. Door opsnoeien en kappen van opschot en verwijderen van prachtframboos, de hoek in de watergang vrij maken, zodat het zicht vanaf het pad vrijer wordt. Ook de zichten op de brug van Wenzel openhouden (zie de eerdere plattegrond van Backershagen met vakkenindeling, zichten en hoofd-as).

* De paden langs het water goed begaanbaar en droog houden/maken. Indien nodig met natuurlijke materialen (zoals boomschors) verbeteren.

* De open ruimte aan de zuidzijde van het pad tussen de vakken D en E beplanten met twee zomereiken (i.p.v. Prunus) en één es (zie kaartje). Hier opschot en kleine boompjes (< 20 cm. diameter) weghalen.

Vak D (tekening OHT)

Bijplanten in vak D

2 zomereiken (*Quercus robur*)

1 es (*Fraxinus excelsior*)

Vak E

Gemengd parkbos (esdoorn, eik, beuk, els) en gazon ten zuidwesten van het hoofdhuis en de westelijke zijvleugel en wal langs de terreinscheiding met de scholengemeenschap

Huidige situatie vak E

Het parkdeel ten zuidwesten (van af de toegangslaan ‘rechts’) van het hoofdhuis en de rechter (westelijke) zijvleugel, begrensd door het historische bospad langs de vroegere moestuin en de watergang aan de westkant van het terrein, is momenteel goed onderhouden. Alleen de zijstrook langs (ten noorden van) het 18de-eeuwse historische bospad ziet er nog onverzorgd uit.

Het pad langs de watergang met uitzicht op de Wenzelbrug geeft nu doorzichten op het water afgewisseld door clusters beplanting, maar deze afwisseling verdient wel met zorg onderhouden te blijven.

De wal langs de gebouwen van de scholengemeenschap is afwisselend beplant maar mist nog enige variatie in heestersoorten en hoogopgaande bomen als afscherming tegen de scholengemeenschap.

Links: Het slingerende pad langs westelijke watergang in vak E opschot-vrij maken en houden. Rechts: De Wenzelbrug is onzichtbaar door opschot en prachtframboos. De oevers langs de westelijke watergang afwisselend opschot-vrij houden.

Toekomstbeeld vak E

Het idee is om in dit parkdeel alle prachtframboos, opschot en dood hout langs paden te verwijderen; de paden langs watergang en op wal zullen er dan weer parkachtig (schoon) uitzien. Er zijn dan open zichten naar het water, met name naar de Wenzelbrug, en het parkbos aan de overzijde van het water, zodat duidelijk wordt dat de oorspronkelijke buitenplaats Backershagen veel groter was dan het huidige terrein van V.v.E. De locaties van de doorzichten zijn met zorg gekozen, zodat de bewoners zich gevrijwaard kunnen voelen van de blikken van wandelaars in het openbaar toegankelijke parkdeel van de gemeente.

De inspringende oever, op de plaats waar in de 19de eeuw een watergang heeft gelegen, is en blijft schoon van onkruid en opschot, zodat duidelijk wordt dat op die plek de watergang vroeger landinwaarts liep.

Schuin tegenover westelijke zijvleugel komen veel stinsenplanten voor (bosanemoon en sneeuwkllokje), in de rand tussen bos en gazon.

De wal langs het schoolgebouw is rijker en afwisselender begroeid, zowel op de wal met bomen als aan de voet van de wal met struiken.

Herstel- en beheermaatregelen vak E

- * Prachtframboos in hele vak hier elk najaar uittrekken en opletten dat geen bolletjes van stinsenplanten meegaan.
 - * Het pad langs het water blijvend zo beheren dat doorzichten op het water blijven bestaan en tussen de doorzichten clusters bomen en struiken snoeien die het doorzicht mogen belemmeren.
 - * De plek langs het water met inspringende oever blijven schoonhouden en maaien, om duidelijk te laten zien dat hier een watergang naar binnen liep.
- De stinsenplanten koesteren en zo nodig jaarlijks wat bijplanten.
- * In het noordwestelijke parkdeel, rechts van het pad opschot weghalen en drie nieuwe beuken aanplanten.
 - In dit vak tevens een nieuwe zomereik aanplanten.
 - * Zieke kastanje (nr. 7 in het VTA-rapport) vervangen door een nieuwe zomereik.

- * De gemengde border in het verlengde van de wal ter hoogte van het schoolgebouw doorzetten op de wal tot aan het parkbos en aanvullen met groenblijvende en bloemdragende heesters, die de school aan het zicht onttrekken. Gedacht wordt aan een gemengde border c.q. een compositie van trapsgewijs hoger opgaande lagen. Vooraan wat lage heesters (zoals hier en daar al het geval is), daarachter hoger opgaand bloemhout en groenblijvende heesters. Niet-monumentale bomen en opschot hier kappen ten gunste van meer dichte heesterpartijen. Dit alles ter camouflage van de schoolgebouwen. Bijvoorbeeld rododendrons (*Rhododendron ponticum*) en olijfwilg (*Eleagnus multiflora* of *E. ebbingei*), daarachter hulstbomen (*Ilex aquifolium*) gemengd met nieuwe heesters als Spaanse aak (*Acer campestre*), kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*), rode kornoelje (*Cornus sanguinea*) en liguster (*Ligustrum vulgare*). Andere mogelijke 'inheemse' bloemdragende heesters in dit vak zijn: gele kornoelje (*Cornus mas*), sleedoorn (*Prunus spinosa*), gelderse roos (*Viburnum opulus* of *Viburnum opulus 'Roseum'*) en krentenboompje (*Amelanchier lamarckii*).
- * Ter hoogte van de afrit naar de garage in de heesterborder een acacia (*Robinia pseudoacacia*) bijplanten (zie tekening).

Links: prachtframboos verwijderen. Rechts: Sneeuwkllokjes (nog niet helemaal uit). Voorzichtig omgaan met de stinsenplanten

- * Op de scheiding tussen het open gazon en het bos (zie tekening) enkele kleine clusters bloemdragende schaduwheesters planten om hier een bloemrijker karakter te bewerkstelligen. Eerst met enkele heesters proberen want het zal moeilijk zijn onder de beuken. We adviseren een keuze uit de volgende soorten (deze passen in een 19de-eeuws beeld en kunnen schaduw verdragen): *Rhododendron ponticum*, *Hydrangea macrophylla*;

Hydrangea quercifolia; Hydrangea paniculata; Hydrangea serrata; Hamamelis japonica; Corylopsis spicata; Weigelia hortensis; Weigelia florida; Weigelia floribunda.

* De haakse (20ste-eeuwse) muur achter het westelijke zijpaviljoen, indien wenselijk, aan de binnenkant (n.b. op het noorden, dus moeilijk) met een klimplant / schaduwplant laten beklimmen, zodat toch een aardig hoekje ontstaat om te zitten in zeer warme dagen. Te denken valt aan kamperfoelie (*Lonicera periclymenum*) en trompetbloem (*Campsis radicans*).

Bijplanten in vak E

2 zomereiken (*Quercus robur*)

3 beuken (*Fagus sylvatica*)

1 acacia (*Robinia pseudoacacia*) of zoete kers (*Prunus avium*)

Vak E (tekening OHT)

Totaal aantal nieuw aan te planten bomen:

11 zomereiken (*Quercus robur*)

2 wintereiken (*Quercus petraea*)

4 beuken (*Fagus sylvatica*)

1 rode beuk (*Fagus sylvatica* 'Purpurea')

2 (+ 4) lindes (*Tilia x europaea*)

1 es (*Fraxinus excelsior*)

1 acacia (*Robinia pseudoacacia*) of zoete kers (*Prunus avium*)

Bijlage 1

Kengegevens

1.1 Appartementencomplex: Landgoed Backershagen

Straat: Landgoed Backershagen 2-41;
2243 AW en 2243 AX Wassenaar, provincie Zuid - Holland
Ingang tegenover Backershagenlaan huisnummers 14.

1.2 Bescherming Monumentenwet 1988

Aanwijzing als Beschermd Monument dd. 7 december 2007;
besluitnummer MS-2006- 3955
Inschrijving als Rijksmonument ingevolge artikel 6 van de Monumentenwet 1988 dd. 8 december 2008
Monumentnummer: 530245
Complexcode 2243AD-C-01
Bijzonderheid: Onderdeel van Complex Historische Buitenplaats Backershagen in Wassenaar

1.3 Kadastrale gegevens

F-10714: Oppervlakte 51 are, 95 centiare
F-10715: Oppervlakte 60 are, 60 centiare
F-10716: Oppervlakte 4 hectare, 79 are, 96 centiare
Totaal: 5 hectare, 92 are, 51 centiare

1.4 Contactpersoon

S.P. Visser
Landgoed Backershagen 27
2243AX Wassenaar
070 / 5140088 – visser@landgoedbackershagen.nl

RCE Redengevende omschrijving, zie Rapport OHT, Landgoed Backershagen: beheer en herstel (2009), p. 6 t/m 14.

Bijlage

Bomenkaart Backershagen (Bosgroep Midden-Nederland) apart bijgevoegd